

ser finde Udtryk i Sø- og Handelsretten og i Grossererforeningens Komitee, er nærmest den, at Forpligtelsen til at føre Bøger udvides saa vidt muligt, at navnlig alle Smaahandlende, som Høfere, Markandisjere v. s. v., fremtidig blive inddragne under denne Forpligtelse. Derfor fremhæver ogsaa Sø- og Handelsretten i sin Betænkning, at den ganske vist anser det for meget tvivlsomt, om det ikke vilde være bedre at følge det tydste System; men idet den lægger stor Vægt paa at Bogføringspligten udvides til Høfere osv., mener den at kunne slutte sig til Forslaget i Hovedtrækkene, "særlig begrundet derved, at der for de Handlende, der ere mindre kyndige i Bogholderi, ikke ved en saa almindelig Forstrift som den, der indeholdes i den tydste Handelslov, gives tilstrækkelig Veiledning til et fyldestgørende Bogholderi". Det er altsaa væsentlig under Forudsætning af, at Loven udvides til at omfatte Smaafolk, der paa Forhaand kunne antages ikke at være synderlig kyndige i Bogholderi, at Sø- og Handelsretten — under Tilslutning af Grossererforeningens Komitee — oprindeligt har ment at kunne anbefale Forslaget. Men nu er jo Forholdet det, at Loven, saaledes som den er forelagt, netop ikke omfatter disse Smaahandlende. Altsaa, det Motiv, der oprindeligt har talt, om end betinget, til Fordel for Forslaget, er bortfaldet. Naar man ikke vil udstrække Loven til at omfatte egentlige Smaahandlende — hvad jeg heller ikke er uden Betænkning ved — saa bortfalder ogsaa den Betragtning, der anser de detaillerede Forstrifter som en nødvendig Veiledning. — Tigesaalidt kan jeg erkende, at den anden Betragtning, Betragtningen vedrørende Domstolenes Stilling, holder Stik. I Regeringens Motiver udtales der, at naar Domstolene have at afgjøre, hvorvidt der i paagældende Tilfælde kan siges at foreligge en nordentlig eller utilstrækkelig Bogføring, saa bør der for Domstolene være faste bestemte Regler, som de kunne holde sig til ved denne vanskelige Afgjørelse. Men jeg kan ikke se rettere, end at dette just er at komme ind paa en saare mislig Bet. Man synes overhovedet at gaa ud fra, at Bogholderi er et Slags dybt Mysterium, noget af det Vanskelige og Bøveligtige for den menneskelige Forstand at gennemtrænge. Sandheden er, at det at føre Bøger først og fremmest er en ren praktisk Ovelsesgag. Man løber naturligvis ikke til at blive en øvet Bogholder paa 24 Timer. Men Forsaaelsen af Bogføringens Principer er Noget, ethvert normalt Menneſte kan lære paa en halv Time; der er ingen Ven eller Kunstner i den Ting. En Dom-

stol har fandelig mangfoldige Gange vanskelige Ting at skjønne over end det, hvorvidt et fremlagt Regnskab kan siges at være i Orden eller ikke. Men hvis der opstaar nogen Vanskelighed for Bedømmelsen, vilde det i ethvert Tilfælde ikke frembyde nogen Vanskelighed at indhente Erklæringer fra særlig sagkyndige Folk om, hvorvidt der kan siges at være Grund til at anfæ den Raade, hvorpaa Bøgerne ere førte. Derimod at fastsætte bestemte formelle Forstrifter vil kun føre til, at Domstolene alene se paa de rene Formaliteter, og saafremt disse ere opfyldte, fritsindede Vedkommende, selv om han har gjort sig skyldig i al mulig Svig og Uorden, medens derimod en Anden, der er mindre drevet eller mindre paapasende i underordnede Smaating, bliver hængende og bliver fanger.

Altsaa jeg ser ikke rettere, end at fra hvilket Synspunkt man end betragter dette Forslag, saa er dets Princip uholdbart, og at Gjenemførelsen i Enkelthederne vilde føre til meget uheldige Følger. Da jeg imidlertid, som jeg har begyndt med at udtale, erkender, at der muligvis kan være Anledning til at tage Spørgsmaalet om en Revision af de paagældende Lovgivningsbestemmelser under Overveelse, vilde jeg anse det for heldigt, at dette Forslag, ligesom tidligere er fset, gaar i et Udvalg. Men ganske vist maa jeg tilføje, at Udvalget vilde have at gjøre Forslaget til Gjensind for en fuldstændig Omstøbning, hvis det skulde kunne bringes i en brugbar og hensigtsmæssig Skikkelse.

Nielsen-Gron: Jeg er det sidste ærede Medlem meget taknemmelig for hans Foredrag; jeg vil ønske, at det maa blive bekendt i det Mindste gennem den Presse, jeg holder mig til. Det er et Spørgsmaal, jeg har faaet af mange Kolleger, altsaa af Kjøbmænd paa Landet, hvortledes vi vilde stille os i Rigsdagen overfor dette Forslag, og dertil har jeg svaret, at jeg nærede det Haab, at det aldrig blev til Lov. Det vil jeg nu ikke sige mere, efter at jeg har hørt det ærede Medlems Udtalelse. Men skulde Forslaget blive til Lov, som det foreligger, tror jeg, det vilde gaa saadan, at de fleste Kjøbmænd paa Landet, Høfere og Signende, blive nødt til at holde saa dyre Kontorister, at deres Forretning umulig kunde bære det.

Jeg skal ende med det, jeg begyndte med, nemlig at bringe en Tak til det ærede Medlem, idet jeg haaber, at han maa blive Medlem af Udvalget og gjøre sin store Indflydelse gældende der, saaledes at vi ud af dette Forslag kunde faae en Lov, som baade smaa og store Kjøbmænd kunde være tjente